

Het syndroom van Bálint: 'ziende blind'

k.m.koorengewel, f.r.j.verhey

Er bestaan vreemde syndromen die pas herkend worden als men ze ooit tegengekomen is. Het syndroom van Bálint is er zo een. Het symptomencomplex bestaat uit simultanagnosie (het niet in staat zijn om tegelijkertijd verschillende objecten waar te nemen), oculaire apraxie (moeite om vrijwillig de blik te kunnen richten op een bepaald object) en optische ataxie (problemen met het onder visuele controle reiken naar een bepaald object) (Rizzo & Vecera 2002). Patiënten met het zeldzame syndroom van Bálint zijn 'ziende blind'.

Patiënte vertelde niet meer in staat te zijn om de krant te lezen, de tijd af te lezen van de klok, bekende personen te herkennen of te handwerken.

Ook ervoer zij problemen met eten en zich kleden: zij kon alleen op de tast onderscheiden wat de bolle en holle zijde van een lepel was, en kon moeilijk de boven- en onderkant van kleding onderscheiden.

Zelfs in een bekende omgeving kon zij zich slecht oriënteren. Zo raakte zij eenmaal in paniek toen zij thuis de badkamer niet kon verlaten omdat zij de deurklink niet kon vinden. In toenemende mate was er ook sprake van geheugenklachten (woordvindingsproblemen, herinneren van recente gebeurtenissen). Zij voelde zich angstig, gejaagd, somber en onbegrepen en had concentratieproblemen.

Het afgelopen jaar was zij ongeveer negen kilo afgevallen en had zij doorslaapproblemen.

Echtgenoot beaamde haar verhaal en kon nog meer voorbeelden geven van alledaagse activiteiten die problematisch voor haar waren geworden.

Bij neuropsychologisch onderzoek werden ernstige visuele perceptiestoornissen gevonden.

Patiënte was niet in staat haar blik te richten op nieuwe stimuli (oculaire apraxie), of voorwerpen te pakken, dan wel haar bewegingen visueel te controleren (optische ataxie).

Hoewel vertraagd, kon zij afzonderlijke voorwerpen adequaat herkennen, maar hiertoe was zij niet meer in staat als haar diverse voorwerpen tegelijkertijd werden aangeboden (simultanagnosie).

Dit leidde tot het merkwaardige verschijnsel dat zij wel in staat was een koffiekop te traceren en op te nemen op een leeg bureau, maar op een volle tafel lukte dat in het geheel niet.

Tevens werden woordvindingsstoornissen geobjectiveerd en mogelijk lichte geheugenstoornissen.

In 1907 publiceerde de arts Rezső Bálint (1874-1929) in het Hongaars, en later in het Duits, een ziektebeschrijving van een patiënt die sinds jaren duizeligheidsaanvallen had, waardoor hij het bed moest houden (Bálint 1909).

Na zo'n aanval ervoer deze patiënt dat zijn gezichtsvermogen en handmotoriek op een moeilijk te omschrijven manier veranderd waren. Bálint, die de patiënt van 1903 tot 1906 volgde, vatte de klachten samen in de volgende symptomentrias: (1) *'een ruimtelijke aandachtsstoornis' (de onmogelijkheid om de aandacht te verdelen over verschillende objecten, later simultanagnosie genoemd); (2) 'psychische gezichtsveldparalyse' (de onmogelijkheid om de blik vrijwillig te richten op een object, later oculaire apraxie genoemd); en (3) optische ataxie.*